PATVIRTINTA
Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus
2025 m. liepos 3 d. įsakymu Nr. VK-739

2025 M. GEOGRAFIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO II DALIES UŽDUOTIES KANDIDATŲ DARBŲ VERTINIMO INSTRUKCIJA

Pakartotinė sesija

Maksimalus įvertinimas – 60 taškų.

Vertintojas privalo vertinti tiksliai pagal pateiktą vertinimo instrukciją. Žvaigždute (*) pažymėtų klausimų atsakymai gali būti suformuluoti ir kitais žodžiais, svarbu, kad atsakymas būtų teisingas. Skliaustuose () yra pateikti atsakymų sinonimai. Pasviruoju brūkšniu (/) atskirti galimi teisingi atsakymai.

Kl.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
1		**15**	
1	*Galimi atsakymai:* • Norvegija. • Islandija. • Švedija. • Suomija. • Kanada. • Šveicarija. • Austrija.	3 2 1 0	Už teisingai nurodytas 3 valstybes. Už teisingai nurodytas 2 pozicijas. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
2 *	*Galimi atsakymai:* • AEI dalis galutiniame energijos suvartojimo balanse sudarytų 80 proc. • AEI ir vietinių išteklių dalis centralizuoto šilumos tiekimo sektoriuje sudarytų 100 proc. • AEI dalis transporto sektoriuje sudarytų 50 proc. • AEI dalis elektros suvartojimo balanse sudarytų 100 proc. • AEI dalis elektros energijos gamybos srityje sudarytų 100 proc.	3 2 1 0	Už teisingai nurodytus 3 siekiamus rezultatus. Už teisingai nurodytas 2 pozicijas. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
3	*Energetikos rūšys:* *Galimi atsakymai:* • Vėjo. • Saulės. • Vandens. / Hidroenergetika. • Biokuras. *Plėtros perspektyva:* Vėjo energija. / Saulės energija.	4 3 2 1 0	Už teisingai nurodytus 3 atsinaujinančios energetikos rūšis ir atsinaujinančios energetikos rūšį, kuri turi didžiausias perspektyvas Lietuvoje. Už teisingai nurodytas 3 pozicijas. Už teisingai nurodytas 2 pozicijas. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
4	• Malta. • Belgija.	2 1 0	Už teisingai nurodytas 2 valstybes. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
5 *	*Galimi atsakymai:* • Didesnis atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas, mažinant ekonomikos priklausomybę nuo iškastinio kuro	3 2 1 0	Už teisingai nurodytas 3 priemones. Už teisingai nurodytas 2 pozicijas. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.

Kl.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
	(pastatų, pramonės, transporto ir kituose sektoriuose). • Energijos taupymas, taikant energijos vartojimo efektyvumo priemones. • Investicijų didinimas į esamas ir naujas atsinaujinančių energijos išteklių technologijas, siekiant padidinti gamybą (ir toliau mažinti gamybos sąnaudas). • Energetikos sistemos, kuri leistų kuo veiksmingiau integruoti didelę atsinaujinančių energijos išteklių, skirtų galutiniams vartotojams, dalį, sukūrimas. • Paramos atsinaujinantiems energijos ištekliams tuose sektoriuose, kuriuose pažanga nebuvo pakankamai greita, didinimas. • Skatinimas naudoti degalus, pvz., vandenilį, pagamintus iš atsinaujinančių energijos išteklių, sektoriuose, kuriuose sunku mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro. • Priemonės, palengvinančios leidimų plėtoti AEI panaudojimą išdavimą. • AEI gamintojų ir vartotojų tiesioginių sutarčių skatinimas. • AEI projektų patrauklumo privatiems investuotojams didinimas.		
2		**15**	
1 *	*Galimi atsakymai:* • Investicijos. • Infrastruktūra (rinkos prieinamumas). • Darbo jėga. • Valstybės išsivystymo lygis. • Vyriausybės politika (parama).	3 2 1 0	Už teisingai nurodytus 3 veiksnius. Už teisingai nurodytas 2 pozicijas. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
2 *	*Valstybė:* Kinija. *Vertė:* Daugiau kaip 1 trilijonas JAV dolerių. *Veiksniai:* *Galimi atsakymai:* • Derlingi dirvožemiai. • Palankus klimatas. • Pakanka vandens išteklių drėkinamajai žemdirbystei. • Plėtojamas intensyvusis prekinis žemės ūkis. / Ūkiui būdingas didelis produktyvumas. • Didelė žemės ūkio produkcijos paklausa ir suvartojimas vietinėje rinkoje. • Pigi darbo jėga, lemianti mažą produkcijos savikainą ir palankias eksporto sąlygas / konkurencingas kainas pasaulinėje rinkoje. • Didelis gyventojų skaičius.	4 3 2 1 0	Už teisingai nurodytą valstybę, vertę ir du veiksnius. Už teisingai nurodytas 3 pozicijas. Už teisingai nurodytas 2 pozicijas. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.

Kl.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
3	• Europa. • Pietų Azija.	2 1 0	Už teisingai nurodytus 2 regionus. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
4 *	*Natūriniam žemės ūkiui:* *Galimi atsakymai:* • Produktų, skirtų ne parduoti, o patiems gamintojams vartoti, gamyba. • Pertekliaus, kurį galima parduoti, nelieka. / Į rinką patenka tik nedidelė pagamintos produkcijos dalis. • Auginama daug gyvulių veislių ir augalų rūšių. • Mažai mechanizuotas. *Prekiniam žemės ūkiui:* *Galimi atsakymai* • Ūkio specializacija. • Naudojami pažangiausi ūkininkavimo būdai. • Naudojamos aukštosios technologijos / aukštas mechanizacijos / automatizacijos lygis. • Orientuojamasi į rinką ir pelną. / Orientuojamasi į pardavimą. • Naudojamos trąšos ir pesticidai.	4 3 2 1 0	Už teisingai nurodytus du natūrinio ir du prekinio ūkio bruožus. Už teisingai nurodytas 3 pozicijas. Už teisingai nurodytas 2 pozicijas. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
5	*Galimi atsakymai:* • Kavamedžiai. • Arbatmedžiai. • Tabakas. • Cukranendrės. • Vilnamedžiai. • Bananai. • Ryžiai. • Kokosai. • Citrinmedžiai. • Ananasai. • Eukaliptai. • Kaučiukmedžiai. • Kitų platumų augalijos, pvz., pušų, / kalėdinių eglučių, / vaistažolių, / gluosnių plantacijos.	2 1 0	Už teisingai nurodytus 2 kultūrinius augalus. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
3		**15**	
1 *	*Galimi atsakymai:* • 2009 m. ekonomikos krizė atvykstančiųjų tarptautinių turistų skaičiui neturėjo didelės reikšmės – turistų skaičius sumažėjo tik keliais procentais (apie 4 proc.). • 2020 m. dėl COVID-19 pandemijos atvykstančiųjų tarptautinių turistų skaičius palyginti su 2019 m. sumažėjo 72 proc. • Atvykstančių užsienio turistų skaičius nuo 2022 m. ėmė didėti, bet 2023 m. dar	3 2 1 0	Už teisingai nurodytas 3 išvadas. Už teisingai nurodytas 2 pozicijas. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.

Kl.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
	nepasiekė iki pandemijos buvusio 2019 m. lygio (liko apie 14 proc. mažesnis). • Atvykstančių užsienio turistų skaičius 2023 m. pasiekė 2016–2017 m. lygį. • Nuo 2005 m. iki 2019 m. atvykusių užsienio turistų skaičius tolygiai didėjo nuo 800 mln. iki 1462 mln.		
2 *	*Argumentai:* *Galimi atsakymai:* • Turizmas skatina valstybių ir regionų tarptautinius ekonominius / politinius / kultūrinius ryšius. • Turizmo paslaugų plėtra padeda pritraukti užsienio investicijų į silpnos ekonomikos šalis. • Sudaromos naujos galimybės vietos verslininkams. • Gerėja transporto, energijos tiekimo, komunalinių paslaugų ir finansinė infrastruktūra. • Gerėja bendruomenių investicinio patrauklumo įvaizdis. • Turizmo plėtra kuria naujas darbo vietas. / Dėl turizmo plėtros didėja įsidarbinimo galimybės. • Turizmo plėtra skatina su šiuo sektoriumi susijusių paslaugų ir infrastruktūros vystymą. • Darnaus / ekologinio turizmo plėtra prisideda, įgyvendinant gamtosauginius projektus ir diegiant darnaus vystymosi principus. • Socialiai atsakingas turizmas mažina neigiamą socialinį, ekonominį ir aplinkos poveikį bei generuoja ekonominę naudą vietiniams žmonėms. • Atsiranda didesnė laisvalaikio leidimo įvairovė. • Rekreacinių zonų plėtra (parkai ir pan.). • Geresnė paslaugų kokybė (restoranuose, parduotuvėse ir kt.). • Turizmo augimas prisideda, siekiant globalios plėtros. *Arba bet kuris kitas pagrįstas teiginys*. *Pavyzdys iš pasaulio (statistinę informaciją nurodyti nėra privaloma):* *Galimi atsakymai:* • Pasaulio mastu turizmo sektoriuje sugeneruojama daugiau kaip 10 proc. bendrojo vidaus produkto (BVP). • Turizmo ekonominė svarba kai kuriose ES valstybėse narėse (Kroatijoje, Portugalijoje ir Graikijoje) siekia daugiau nei 20 proc. BVP ir darbo vietų.	6 5 4 3 2 1 0	Už teisinai nurodytus 4 argumentus ir po vieną pasaulio ir Lietuvos pavyzdį. Už teisingai nurodytas 5 pozicijas. Už teisingai nurodytas 4 pozicijas. Už teisingai nurodytas 3 pozicijas. Už teisingai nurodytas 2 pozicijas. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.

Kl.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
	• Kenijoje nacionaliniai parkai per metus generuoja daugiau kaip 500 mln. JAV dolerių pajamų. • Karibų salų valstybėse pajamos iš turizmo sudaro didžiąją BVP dalį, tai pagrindinis užsienio valiutos šaltinis. • Daugelis Persijos įlankos, Arabijos pusiasalio ir Vidužemio jūros regiono valstybių investuoja į aukštos klasės viešbučius, prekybos centrus, didelius pramogų parkus, reikšmingai prisidedančius prie pajamų iš turizmo didinimo. *Arba bet kuris kitas pagrįstas pavyzdys.* *Pavyzdys iš Lietuvos:* *Galimi atsakymai:* • Didžiausią užsienio turistų dalį (60 proc.) pritraukia Vilnius, tai skatina apgyvendinimo, maitinimo paslaugų, transporto nuomos bei oro keleivinio transporto plėtrą. • Didelę vietinių turistų dalį (35 proc.) pritraukia pajūrio regionas, tai skatina apgyvendinimo, maitinimo paslaugų, transporto nuomos bei oro keleivinio transporto plėtrą. • Lietuvoje turizmo sektoriuje (įskaitant turizmui būdingas ekonominės veiklos rūšis) sukuriama daugiau kaip 6 proc. darbo vietų. • Šiuo metu su turizmu susiję turizmo ir poilsio, vadybos, verslo bei paveldo studijų krypčių mokslai yra dėstomi 8 kolegijose ir 3 universitetuose. • Susisiekimas oro transportu ypač svarbus, siekiant pritraukti turistus, todėl daug investicijų skiriama oro transporto infrastruktūrai plėtoti. / 2025 m. pradėjo veikti naujas keleivių terminalas Vilniaus oro uoste, keleivių pralaidumas padidėjo dvigubai. • Šiuo metu plėtojamas svarbus turizmo plėtrai „Rail Baltica“ geležinkelio transporto infrastruktūros projektas. • Dalis atvykstančių užsienio turistų renkasi sveikatingumo turizmą, tai skatina sveikatinimosi paslaugų pasiūlą ir plėtrą Lietuvos kurortuose. • Vietiniai ir užsienio turistai dažnai renkasi poilsį gamtoje, kaimo turizmo sodybose, todėl investuojama į jų infrastruktūros plėtrą, didinama paslaugų ir pramogų pasiūla. • Užsienio investicijos į Lietuvos turizmo infrastruktūros plėtrą.		

Kl.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
	• Specialiai turizmui sukurti objektai: vandens parkai Vilniuje ir Druskininkuose, uždaras žiemos slidinėjimo centras Druskininkuose, vasaros rogučių trasa Anykščiuose, Klaipėdos jūrų uoste įrengtas kruizinių laivų terminalas ir kt. *Arba bet kuris kitas pagrįstas pavyzdys.*		
3 *	*Problemos:* *Galimi atsakymai:* • Tarptautiniai turistai dažniausiai keliauja oro transportu, kurio sparti plėtra reikšmingai prisideda prie teršalų emisijos ir klimato kaitos. • Dideli ir nevaldomi turistų srautai gali tapti papildomu aplinkos taršos šaltiniu ir grėsme, išsaugant natūralias buveines. / Perteklinio turizmo grėsmė, kai turistų skaičius viršija vietovės turizmo apimties galimybes, tada turizmas gali daryti didelę žalą kraštovaizdžio, oro ir vandens kokybei, gyventojų gyvenimo sąlygoms, lemti ekonominę nelygybę ir socialinę atskirtį. • Didelės vandens, energijos, degalų sąnaudos gausiai turistų lankomose teritorijose. • Žemės, pastatų, būsto, prekių ir paslaugų kainos auga. • Išauga importuotos darbo jėgos potencialas. • Sezoninis įsidarbinimas. • Vietinių gyventojų ir turistų sociokultūrinis konfliktas. • Socialinės problemos (nusikalstamumas, prostitucija, narkotikai ir kt.). • Vietos gyventojų išnaudojimas. • Autentikos, kultūrinės raiškos, tradicijų praradimas, vietinės kultūros iškraipymas. *Arba bet kuris kitas pagrįstas teiginys*. *Pavyzdys iš pasaulio:* *Galimi atsakymai:* • Uždaromi tulpių laukai Nyderlanduose dėl turistų vandališko elgesio ir įspėjamųjų juostų nepaisymo. • Kremas nuo saulės gali būti kenksmingas povandeninio pasaulio gyvūnams ir augalams, balina koralus arba keičia jų DNR, todėl turistų prašoma nesitepti kremu nuo saulės, prieš einant maudytis, ar naudoti kuo natūralesnį kremą. • Būsto kainų augimas, nuomojamo būsto trūkumas gausiai turistų lankomuose Europos miestuose sukelia vietinių gyventojų nepasitenkinimą.	6 5 4 3 2 1 0	Už teisingai įvardytas 4 problemas ir nurodytą po vieną konkretų pavyzdį (faktą) iš Lietuvos ir pasaulio. Už teisingai nurodytas 5 pozicijas. Už teisingai nurodytas 4 pozicijas. Už teisingai nurodytas 3 pozicijas. Už teisingai nurodytas 2 pozicijas. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.

Kl.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
	• Tarša kalnų prieigose (pvz., Everesto, Monblano, Dolomitinių Alpių ir kt.) buitinėmis atliekomis dėl intensyvios alpinizmo pramonės. • Turistų perpildytos vietovės ir miestai, pvz., Honkongas, Bankokas, Londonas, Niujorkas, Stambulas, Roma, Balio sala ir kt., susiduria su taršos, nusikalstamumo problemomis. • Perteklinio turizmo požymiai, kai metinis atvykstančių užsienio skaičius viršija šalies gyventojų skaičių, pasireiškia Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje ir kt. *Arba bet kuris kitas pagrįstas pavyzdys*. *Pavyzdys iš Lietuvos:* *Galimi atsakymai:* • Trumpalaikės darbo sutartys ir sezoninis darbas Lietuvos pajūrio kurortuose. • Turistų skaičius per metus daug kartų viršija Palangos ir Neringos vietinių gyventojų skaičių. • Turistų ir poilsiautojų susitelkimas pajūrio kurortuose tik vasaros metu. • Turistų vandališkas elgesys Kryžių kalne. *Arba bet kuris kitas pagrįstas pavyzdys*.		
4		**15**	
1 *	*Galimi atsakymai:* • Mokslinė techninė pažanga ir jos laimėjimų įdiegimas gamyboje. • Tarptautinis darbo pasidalijimas ir specializacija visuomenėje. • Darbo jėgos kaina ir kvalifikacija. • Kapitalo investicijos į gamybą (technologiškai sudėtingiems gamybos procesams organizuoti, įrangai, mašinoms, gamybiniams pastatams įsigyti ir modernizuoti reikia didelių kapitalo investicijų, dėl to pramonės struktūroje vyrauja didelės įmonės). • Šalies gamtiniai ištekliai, gamybos aprūpinimas žaliavomis ir energijos ištekliais. • Tarptautinė gamybos specializacija ir kooperacija. • Globalizacija. • Švietimas. / Aukštasis mokslas.	3 2 1 0	Už teisingai nurodytus 3 veiksnius. Už teisingai nurodytas 2 pozicijas. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
2 *	*Galimi atsakymai:* • Ekonomiškai stiprių šalių pramonėje vis daugiau dėmesio skiriama aukštą pridedamąją vertę kuriančioms veikloms. • Aukštųjų technologijų pramonė nėra imli žaliavoms ir pasižymi dideliu	2 1 0	Už teisingai nurodytus 2 ypatumus. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.

Kl.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
	produktyvumu. (Daug dėmesio skiriama mokslo pažangai ir naujovių diegimui.) • Išsivysčiusios šalys didelį dėmesį skiria aplinką tausojančioms pramonės šakoms. • Būdingos didelės kapitalo investicijos į pramonės plėtrą. • Tarši pramonė perkeliama į ekonomiškai silpnesnes šalis.		
3 *	Tai teritorija, kurioje sutelkta daug susijusių pramonės įmonių.	1 0	Už teisingą atsakymą. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
4 *	Pramonėje vis dažniau naudojama dirbtinis intelektas / debesų kompiuterija / skaitmeniniai simuliatoriai / daiktų internetas / skaitmeninių dvynių kūrimas / automatizavimas ir robotika / didžiųjų duomenų analizė (*Big Data*).	1 0	Už teisingą atsakymą. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
5 *	*Geografinės padėties įtakos įvertinimas ūkio plėtrai:* *Galimi atsakymai:* • Apskritis yra Lietuvos centrinėje dalyje, todėl yra geras susisiekimas su kitomis Lietuvos vietovėmis. • Teka vienos iš ilgiausių Lietuvos upių – Neris ir Nemunas. Todėl galima plėtoti vandens turizmą. • Vyrauja derlingos lygumos, o didžiąją apskrities teritorijos dalį užima žemės ūkio paskirties žemė (56,5 proc.). *Stiprybės:* *Galimi atsakymai:* • Magistraliniai keliai. • „Via Baltica“. • Upės uostas. • Kauno oro uostas. • Universitetai, kolegijos. / Švietimo potencialas. • Išsilavinusi darbo jėga. • Ilgametės pramonės sektoriaus tradicijos. • Didelis gyventojų skaičius. *Galimybės:* *Galimi atsakymai:* • Įvairių įmonių kūrimas. • Smulkaus ir vidutinio verslo plėtra. • Upių transporto vystymas. *Grėsmės:* *Galimi atsakymai:* • Protų nutekėjimas. / Jauni žmonės teikia pirmenybę gyvenimui Vilniuje arba užsienyje. • Darbingo amžiaus gyventojų populiacijos mažėjimas ir visuomenės senėjimas.	8 7 6 5 4 3 2 1 0	Už teisingai įvertintą Kauno apskrities geografinės padėties įtaką ūkio plėtrai, teisingai nurodytas po 2 ekonominės plėtros stiprybes, galimybes lokaliu ir regioniniu lygiu bei galimas grėsmes. Už teisingai nurodytas 7 pozicijas. Už teisingai nurodytas 6 pozicijas. Už teisingai nurodytas 5 pozicijas. Už teisingai nurodytas 4 pozicijas. Už teisingai nurodytas 3 pozicijas. Už teisingai nurodytas 2 pozicijas. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.

Kl.	Atsakymas	Taškai	Pastabos

Vertinimo kriterijai (8 taškai)

Bendros vertinimo taisyklės:

- Taškas skiriamas, jei atsakymas yra aiškus, konkretus ir geografiškai pagrįstas.
- Jei pateikta abstrakčiai („gera vieta“) be paaiškinimo – taškas neskiriamas.
- Jei pateikta daugiau nei 2 pavyzdžiai (pvz., 3 grėsmės) – vertinami pirmi du.
- Atsakymas gali būti tiek punktinis, tiek pastraipa, svarbiausia – turinio kokybė.

Kriterijus	Taškai	Paaiškinimas
Geografinės padėties įtakos įvertinimas	2 taškai	Įvardyta, kaip Kauno apskrities vieta (pvz., centrinė padėtis, transporto koridoriai) skatina ūkio plėtrą. Turėtų būti bent 2 argumentai. *Pavyzdžiui:* *• Kauno apskritis yra Lietuvos viduryje – tai padeda logistikos ir sandėliavimo plėtrai.* *• Pro Kauną eina transporto magistralės (automagistralė Vilnius–Klaipėda, geležinkeliai), todėl regionas yra transporto mazgas.*
Ūkio plėtros stiprybės	2 taškai	Įvardytos dvi ekonominės ar infrastruktūrinės stiprybės (pvz., pramonės parkai, išvystyta transporto infrastruktūra). *Pavyzdžiui:* *• Išplėtota LEZ (laisvoji ekonominė zona) infrastruktūra – skatina investicijas.* *• Kaunas – antras pagal dydį miestas, čia yra technologiniai universitetai, kvalifikuota darbo jėga.*
Ūkio plėtros galimybės	2 taškai	Nurodytos dvi ūkio plėtros galimybės (pvz., inovacijų plėtra, turizmo vystymas, švietimo potencialas, bendradarbiavimas su universitetais). *Pavyzdžiui:* *• Plėtra aukštųjų technologijų sektoriuje, bendradarbiaujant su KTU ar VDU.* *• Turizmo ir paslaugų sektoriaus augimas dėl istorinio paveldo ir upių (Nemunas, Neris).*
Galimos grėsmės	2 taškai	Įvardytos realios kliūtys ar rizikos (pvz., tarša, infrastruktūros perkrova, regionų netolygumas). *Pavyzdžiui:* • *Aplinkos tarša (ypač LEZ ir pramonės zonoje).* • *Demografiniai pokyčiai – mažėjantis jaunimo skaičius, galimas darbo jėgos trūkumas ateityje.*